

KOIVISTON viesti

Nro 10 Lokakuu 2022

Koivistolaisten kotiseutulehti vuodesta 1944 lähtien

Tiijät sie?

Työhaku o työtä nyt niiko se o aina olt. Mie kiersi kouluai kannai Hesaaki ja käin kysymäs Katajanokalkkii orttotok-sikirkkost, et oiskos jottai, mitä meipoika osajais tehä siel.

Mut ei höil olt mittää työtä, mitä "tuommone koulupoika" vois tehä. Ja kaik hommat ol jaettu jo puol vuotta aikasemmi. Ei sem parempii vastauksii löytynt pitkii katuvarre taloist muuvvaltkaa.

Ei auttant muu, ko palata kotinurkil keittelemmää saunapaas Nikital ja Niinal siaperunoi. No, seuraava kesä ol jo paremp tuuri - mie pääsi kaupungi hommii, mist Heino Jallukii ol löytänt työpaika (hää ol korottant itseän kaupungi kirjuriks, ko hää hää pääs lakasemmaa "kynällä" Mannerheimi kattuuksi siint mei aamullisii työmääräyksii kuuntelu-paikkaa vastapäätä Enerkiatalo pihal.

Sitä seuraavan kesän pääsin Sörkä kirjapainoo paukuttelemmaa kirjaselkämyksii 8 tuntii päiväs puunuijal tiivimmiks. Harmitti tietyst, ko kaverit olliit saaneet töitä raksalt. Ko lukio alko, sain sit jo kesäl oikehii töitä Uuvenmaa Sanomii kesätoimittajan ja sit pystyinkii tekemää itse tienaammil rahoillai oikee matkankii: mie matkusti junal Rovaniemel. Meinasin kyl jäähä junast pois jo Oulus, mut onneks terva tuoksu herätti miut ajois nii, et pääsin Rovaniemel ast ilma tarvitsematta ostaa uutta matkalippuu.

Lapi sota ol päätynt jo melkee 10 vuotta varemmi, mut kaupungi maise-mat olliit viel sama näkösi ko telkkari kuvat Ukrainast täl hetkel: "Maa ol autio ja tyhjää". Entiset aseveljet olliit jättäneet jälkehen hävitykse kauhistukse: ainoa kunnollise näköne rakennus keskustas näytti oleva vaa uus Hotelli Pohjahovi (?). Siel mie vietin yhe yön luksukse keskel.

Lueskelin äske tuos vanhoi Suome Kuvalehtii 40-luvult. Siel o noita kuvvii enemmäkkii: Kemi-yhtiö kohal sojottaat savupiiput kohti taivasta ja taustal näkky samallaine lokerikkorakennus ko Viro pohjoisranniko Paltiskis venäläisii ytinvoimast ylpeillyt isäntii kaikon-nuttua sielt 1991. Samatapanee näkymä Valta- ja Keskiatu risteyksest. Seuraaval sivul kuva Pohjahovi raunioist. Veitsi-luovost erottuu Läähallitukse soräläjä entisii Kemijoe siltoi kohal. Keski-kau poltetut kivitalot tuovat muistot entisist suuruuvve päivist.

Soja aikoihi jouvuttii Suomes kuuntelemmaa pelkkaaä ratinaa ratiost, mut sit kuulukkii yht'äkkiä ropakantaa selväl stomme kille vaik venäläisittäi murtae. 1- 3) Mil nimel noita tavallisest naisääni kutsuttiika; niitähä ol useampiiki siint riippue, mist kaupugist hyö valheittaa huuteliit? 4) Ketä hahmoo kutsuttii "ryssä kauhuks"?

Martti Piela

Koiviston vanhat hautamerkit

Luovutetun Karjalan hautausmaista on meneillään sähköinen tiedonkeruu, jonka järjestäjiä ovat Karjalan Liitto ry ja Sotavainajien muiston vaalimisyhdistys.

Eija Tuominen

Koiviston hautausmaiden osalta Karjala Liittoon kuuluva Koivisto-säätiö on virallinen vastaaja. Koiviston Säätiön kanssa on sovittu, että toimin kyselyn vastaajana. Apunani aineiston keräämisessä ovat olleet Koivisto-Seuran hautausmaatoimikunnan muut jäsenet Lea Helkiö ja Juhani Pekkola.

Olen ottanut kyselyyn mukaan kolme viimeisintä Koiviston hautausmaata Kirkkosaaren hautausmaan, Kirkkopuiston hautausmaan ja Uuden hautausmaan.

Kyselyyn vastaaminen on nyt tehty Koiviston hautausmaiden kohdalta, mutta myöhemmin sivuston julkaisemisenkin jälkeen on mahdollista päivittää tietoa.

Kyselyn tulokset tullaan julkaisemaan lähitulevaisuudessa internetsivustolla. San-karihaudoista kerätyt tiedot on julkaistu 30.11.2021 ja löytyvät osoitteesta karjalansankari-hautausmaat.fi.

Siviilihautausmaiden aineistoa kerätessäni vastaan tuli mielenkiintoista tietoa Koiviston vanhoista hautamerkeistä. Vanhasta Koiviston Viestistä löysin K. A. Karppisen kirjoituksen hautamerkeissä olleista puumerkeistä ja Ilmari Virkkalan vuonna 1945 ilmestyneestä kirjasta artikkelin Koiviston kansanomaisten hautamerkkien rikkaudesta.

Insinööri K. A. Karppisen artikkelista Koiviston Viesti -lehdessä:

Kansanomainen hautojen merkintä Koiviston hautausmaalla.

Kesällä 1927 insinööri K. A. Karppinen sai Koiviston seurakunnalta tehtäväkseen nk. Uuden hautausmaan kartoittamisen.

Kartoituksen yhteydessä Karppinen huomioi tarkoin haudoilla löytyvät muistomerkit. Monenlaisten merkkien joukossa kartoittajaa kiinnosti erityisesti puiset paljon puhuvat puuristit merkintöineen.

Yksinkertaisin merkki oli vain mustaksi maalattu pystyyn asetettu lauta ilman poikkipuuta. Toinen laji oli poikkipuulla varustettu lauta, jolloin siitä muodostui varsinainen risti. Osa kumpaisestakin lajista oli varustettu lisäksi kattoa muistuttavalla listoituksella pystyyn yläpäässä, ehkäpä sukupuolta selvittämässä, arveli Karppinen.

Useassa ristissä oli kaksi vuosilukua ja nimi, joissakin vain yksi vuosiluku ja nimi. Muutamissa pystyssä olleissa vuosiluvun lisäksi oli vain puumerkki. Viimeksi mainitut kiinnostivat kartoittajaa siinä määrin, että kaikista puumerkeillä varustetuista risteistä, olivat ne pystyssä tahi aitojen viereen kasoihin kerättyinä lahoutumisen takia, hän jäljensi puumerkit millimetripaperille suhteessa yhden suhde neljään. Puumerkkien koot vaihtelivat noin neljän ja kuuden senttimetrin korkuisina kaiveruksina.

Mahdollisia hautamerkkien alaosa Koiviston uudella hautausmaalla vuonna 2015. Kuva Eija Tuominen.

Hautausmaatoimikunta Mikkelin arkistossa keräämässä tietoa keväällä 2022. Vasemmalta Juhani Pekkola, Eija Tuominen ja Lea Helkiö.

Vuosiluvuista päätellen kaiveruksista suurin osa oli 1800-luvun puolelta, vain muutama 1900-luvulta. Karppisen v. 1927 keräämien puumerkkien osuus oli jonkun verran yli sata.

Syy puumerkkien käytön vähentymiseen on löydettävissä siinä, että kansakoulujen perustamisen jälkeen v. 1870 levisi kirjoitustaito nopeasti Koivistollakin.

jatkuu sivulla 6

Riikka Salokannel
Päätoimittaja

Talvitelakointia

Kun koleassa syysateessa ja navakassa tuulessa ajoimme venettä talvitelakalle, oli aikaa miettiä tosiluovureitten elämää ja työtä. Seitsemän tuntia tuntui piinaavan pitkältä puskea koneella vastatuuleen. Purjeita ei halunnut edes ajatella. Vain paikoin laulatti. Edes vakiolaulu Märtonsonia: ”Ja miten ansainneesi edes luulet, sen että aina saat suotuisat tuulet” ei riittänyt pitämään tunnelmaa huipussaan. Kevään venehommissa eräs kokenut purjehtija muistutti, että telakkahommat kuuluvat osaksi harrastusta. Syksyn kylmässä ja pimeässä piti muistuttaa itseään, että tähän on vapaaehtoisesti valittu, hyvänmielen harrastus.

Mutta miten heillä, joille merenkulku ja purjehdus oli työtä? En edes tiedä, miten puiset purjealukset selvisivät talvesta. Purjelaivoja ei varmaankaan nostettu kuivalle maalle, kuten nykyiset huviveneet, mutta miten niiden kyljet selvisivät laiturissa, jäissä? Sillä vaikka sulan meren aika on Koivistolla ja Suomenlahdella ollut pitkä, on tälle sisämerelle kuitenkin tyypillistä jääpeite. Jäänsärkijöistä ei ole paljoa apua purjelaivoille. Ja vain metallikylkiset alukset joustavat jäiden paineesta. Kuka kertoisi Koivistolaisten puisten purjelaivojen talvesta ja talvitelakoinnista?

Laivuriäijä Juliuksen Alli-laivan talvesta muistan kuulleen vain yhden tarinan. Tarinan, jossa laiva oli jätettävä Porvoon edustalle Pellinkiin, kun jäät tulivat ja estivät etenemisen. Oli riskialtista jättää laivaa kauas kotisatamasta, mutta samalla koko miehistöllä oli halu ja tarve kotiin Koivistolle jouluksi. Tällekin tarinalle ei ole tiedossani jatkoa. Miten ja milloin laiva pääsi jatkamaan matkaansa, on minulle edelleen epäselvää.

Miten hyvänsä talvitelakoinnin

kanssa olikaan, on selvää, että myöhään syksyyn ja aikaisin kevästä laivat vesillä olivat ja kuljettivat rahtia Tukholmaan, Helsinkiin, Turkuun, Pietariin. Pimeää, sadetta, ja kovaa merenkäyntiä on varmasti ollut marraskuisilla vesillä. Kuinka taitavia, rohkeita ja uupumattomia on miehistöjen täytynyt olla. Kuinka kovaa, kalsaa ja vaarallista heidän työnsä oli. Syksyinen meri voi olla armoton. On varmasti ollut helpotus, kun kauden viimeiseltä purjehdukselta on viimein päästy kotisatamaan tauolle.

Hartaast'

Sanat luovat todellisuutta

Jouko Vesala, rovasti, psykoterapeutti

Millaisia sanoja me käytämme? Kuinka paljon me kiinnitämme huomiota sanoihin, joita käytämme puhuessamme läheisillemme, toisille ihmisille tai itsellemme?

Sanat luovat todellisuutta. Sanat muovaavat meidän ajatteluaamme ja asenteitamme niin toisiamme kuin itseämme kohtaan. Ei ole harmitonta, millaisia sanoja me käytämme. Sanat on syytä ottaa tosissaan.

Hyvät sanat luovat hyvää todellisuutta. Ikävät sanat luovat ikävää todellisuutta.

Kun puhumme toisillemme, erityisesti rakkaille ja läheisille ihmisille, hyvät sanat luovat luottamuksen ja arvostuksen ilmapiiriä. Sanat vaikuttavat sanojaan ja myös vastaanottajaan. Kun sanomme puolisoamme kauniiksi / komeaksi, se ei ainoastaan rakenna hänen itsetuntoaan, vaan myös omaa myönteistä asennettamme puolisoaan kohtaa. Näin syntyy luottamuksen ilmapiiri, että toinen haluaa minulle hyvää.

Tämä ei merkitse, että ikävät asiat tulee lakaista maton alle. Juuri luottamuksen ilmapiirissä on helpompaa ottaa esille ikäviä asioita ja selvittää niitä. Tämä puolestaan lisää luottamusta.

Erityisen tärkeää on tunnistaa, mitä sanoja me käytämme puhuessamme itsellemme omassa sisäisessä mielessämme. Kenen ääni kuuluu sisäisessä puhe-

samme itseämme kohtaan? Kuinka paljon moitetta tai syyllisyyttä tai häpeää? Kuinka paljon on itsensä arvostamista, toivon vahvistamista ja rohkaisua.

Jumalan sanat meille ovat toivon ja rohkeuden sanoja. Jo kasteessa taivaasta kuului Jumalan ääni: ”Sinä olet minun rakas poikani / tyttäreni. Sinuun minä olen mieltynyt.” (Mark. 1:11) Jumalan asenne meitä kohtaan on luottamuksen ja toivon asenne. Hän rakastaa meitä. Jumala rohkaisee ja lohduttaa meitä.

Käytä hyviä sanoja runsaasti. Kuuntele, mitä hyviä sanoja sanot itsellesi. Kuuntele, mitä hyviä sanoja Jumala sanoo sinulle.

Rakas sisaremmi

Anja Inkeri
LAASANEN
os.Roti, os. Honkanen

s. 5,10, 1930 Koivisto
k. 6,5, 2021 Helsinki

*Nyt enkelten kanssa käyt käsityksin,
ei jätetty meitäkään tänne yksin,
jää muistoksi lämpösi suloinen,
silmäsi loiste,
hymysi aurinkoinen,
sinua muistaen
sisarukset perheineen.*

Koiviston puvun jakku

Tiina Heikkilä oli yllätyksekseen löytänyt tamperelaiselta kirpputorilta kokonaan käsintehtyn, villahuopaisen jakun. Kansallispukusivustolla hän kyseli, oliko tällä tekemistä suomalaisten kansallispuvujen kanssa.

Ja olihan sillä. Jakku on Koiviston naisten kansallispuvun jakku. Se on erilainen, kuin useimmiten esimerkiksi Koiviston juhlilla nähdyt jakut, mutta malli kuuluu Koiviston pukuun. Kyseessä on käyttötarkoitukseltaan sama, mutta valmistusmenetelmiltään ja kaavoitukseltaan erilainen vaate. Kansallispukuasiantuntija Soja Murto sanoo kyseessä olevan Koiviston sarkaviitan. Itse pukuun ei varsinaisia ohjeita ole. Sen esikuva lienee kansallismuseon kokoelmassa. On mahdollista, että kuvan puku olisi Soja Murrin tai hänen äitinsä tekemä tai heidän muistiinpanojensa pohjalta valmistettu.

KOIVISTON viesti

ISSN 0780-1289

KUSTANTAJA:

Suomen Koivisto-Seura r.y.

Jäsenlehti. Lehti jaetaan aina kuluvaan kuun loppupuolella.

Lehteen tarkoitettujen ilmoitusmateriaalin tulee olla toimituksessa viimeistään lehden ilmestymistä edeltävän kuun lopussa.

Toimitus ei vastaa sille lähetetystä materiaalista. Lehden vastuu ilmoituksista rajoittuu ilmoitushintaan.

Kirjoittajat vastaavat tekstien sisällön oikeellisuudesta ja toimittamiensa kuvien käyttöoikeuksista.

Toimitus voi tarvittaessa lyhentää tai muokata sille toimitettua aineistoa.

Liikeilmoitukset 50 snt/pmm

Kuolinilmoitukset 34 snt/pmm

Aineisto mieluiten digitaalisena:

studio@ramitoivonen.fi

Muussa tapauksessa aineistot toimitetaan osoitteeseen:

Koiviston Viesti,

Riihelänkatu 28, 15810 Lahti

Aineisto palautetaan vain jos mukana

on postimerkillä varustettu

palautuskuori osoitteeseen.

Koiviston Viesti toimitus, 0400 780 398

Jäsenasiat, tilaukset, osoite-

ym. muutokset:

Aina kirjallisena, mieluiten

sähköpostitse Koivisto-Seura ry:n

varapuheenjohtajalle

katarina.hovi@gmail.com

Tilauksia ei tarvitse uusia.

Seuran jäsenmaksu 39 e, sisältää

vuoden jäsenlehdet.

Jäsenlehdien postituksesta Pohjois-

maihin veloitetaan +3 e/vuosi ja

muualle Eurooppaan +8 e/vuosi.

Pankkiyhteys:

Nordea FI46 1091 3000 3058 80

Päätoimittaja

Riikka Salokannel, 044 231 2422

Koiviston.viesti@gmail.com

Kuvatoimitus ja taitto

Rami Tolonen, 0400 780 398

Porvoon seudun Koivistolaisten syysretki Mikkeliin

Lauantaina 8.10. aamuhämärissä lähdimme Porvoosta kohti Mikkeliä. Heinolassa pidimme kahvitauon ja sateiseen Mikkeliin saavuimme klo 10.30 aikoihin. Retkemme pääkohde oli Sodan ja rauhan keskus Muisti.

Huone: Maailma sodassa. Seurataan II maailmansodan tapahtumia maailmanlaajuisesti.

**Teksti Markku Vainio
Kuvat Pirkko Metso-Vainio**

Meidät vastaanotti oppaamme Jenni Korhonen. Hän kertoi alkuun talon historiaa sekä ohjeisti meitä näyttelyyn. Siitä lähdimme kiertämään näyttelyä ja Päämajan huoneita kukin omaan tahtiinsa. Näyttely oli tiedon ja erilaisten tunnelmien kautta antoisa ja mieleenpainuva.

Retki jatkui ruokailulla Mikkeliin, josta bussi suuntasi kohti Mäntyharjua. Reilun tunnin ajomatkan jälkeen saavuimme Tyrnviinilalle, jossa sen pitäjät Leena ja Jouni Huusari toivottivat meidät tervetulleiksi. Jouni kertoili tilan historiaa kuinka he vuonna 1995 aloittivat viininteon ja kuuden hehtaarin pellot täyttyivät herukkapensaista. Maistelimme talon viinejä. Kun tuliaisjuomat

oli ostettu, jatkui matka kohti Porvoota Korian kautta, jossa pidimme vielä kahvitauon.

Matka oli onnistunut ja tyytyväisyys paistoi matkakumppanien kasvoilta. Kiitos kaikille mukana olleille!

– Puheenjohtajalt' itseltä –

Kun valaskala vieraili Koivistolla

Venäjän ja Japanin sota oli parhaillaan käynnissä vuonna 1905. Silloin kuin nykyisinkin kaikenlaiset tavallisuudesta poikkeavat tapahtumat jännittivät kovasti.

Englantilainen kauppalaiva lastasi parhaillaan Hyttölän rannassa kaivospölkkyä ja arveltiin, että valaskala olisi tullut sen vanavedessä Koivistolle saakka. Onhan tunnettua, että valaskalat ja varsinkin hait seuraavat laivoja hyvinkin kauan, ruoan toivossa tietenkin.

Me poikaviikarit olimme melkein aina rannassa omissa touhuissamme ja huomasimme ensiksi, miten Saarenpäästä päin lähestyi ihmeellinen valkoinen suuri otus. Se näytti joskus selkensä ja siuhkutti toisinaan valtavan vesisuihkun ilmaan.

Hälytimme tietenkin vanhempaa väkeä paikalle tapausta seuraamaan. He kertoivatkin, ettei otus voinut olla hylje eikä pyöriäinen eli ringari, kuten siihen aikaan pyöriäistä nimitettiin. Otuksen täytyi olla valaskala, kun se antoi vesisuihkun.

Kun sota oli parhaillaan käynnissä, niin ukot arvelivat sen olevan japanilaisen sukellusveneen. Lopulta kuitenkin päädyttiin siihen, että se oli valaskala. Sukellusvene ei olisi uskaltanut tulla näin lähelle rantapengertä.

Kun otus teutaroiki kylän rannassa pitempään, niin puuliikkeen pomot lähtivät veneellä ja kivääreillä varustettuina sitä tavoittamaan, mutta eivät onnistuneet.

Eeva Ratia eli Konstan Ieva, niin kuin häntä yleisesti kutsuttiin, oli juuri tulossa veneellä edellä mainitusta laivasta, jossa hän oli ollut virvokkeita kaupalla. Peto intoutui ajamaan venettä takaa. Ties kuinka Ievan olisi käynyt ellei rantapenger olisi tullut vastaan ja pedon oli luovuttava takaa-ajosta. Tämän jälkeen se katosi näkyvistämme. Otus luultavasti suuntasi kirkolle päin, koska se myöhemmin nähtiin Säkkijärven rannoilla.

Nimimerkki
O.K., Koiviston viesti,
tammikuu
1953.

Hyvää syksyä
ja pyhäinpäivää
kaikille lukijoille!
Eija Tuominen

Suomen
Koivisto-Seura ry
Perustettu 1948

Toimii Koivistolaisten yhdyssiteenä
- järjestää kotiseututilaisuuksia
- harjoittaa julkaisu toimintaa
- suorittaa kotiseutukulttuuriin liittyvää kokoamista ja tallentamista.

www.koivistolaiset.net

Puheenjohtaja, Eija Tuominen
Rauhankatu 14 a B 16, 20100 Turku
0400 244 290, tuominee@gmail.com
Varapuheenjohtaja, jäsenasiat:
Katarina Hovi
Kavallinpelto 6, 02710 Espoo
050 482 1240, katarina.hovi@gmail.com
Sihteeri, Jorma Kallonen
Koivukuja 23, 21530 Paimio
p. 0400 834 723, jorma.kallonen@nic.fi
Taloudenhoito,
Karjalan Tilikeskus/Patrikainen

Ratakatu 47, 53100 Lappeenranta
p. 05 544 8850
Perinnetoimikunta, Jorma Simola pj.
Proomukatu 6 A 14, 15140 Lahti
p. 040 564 9341
Taidetoimikunta, Marke Hongisto pj.
Halkaisijantie 4 E 46, 00980 Helsinki
p. 050 539 8693, mhongist@gmail.com
Johtokunta:
Matti Agge, Parainen. 040 536 7701
varajäsen Hanna Silfver, Kaarina

Ritva Ratia-Ahtiainen Lahti. 044 377 7201
varajäsen Raila Hiltunen, Mäntsälä
Jorma Jack, Kotka. 050 061 9482
varajäsen Maarit Raninen, Lammi
Esko Kaukiainen, Tuusula. 0400 800 752
varajäsen Merja Lapila, Helsinki
Jukka Ratia, Mäntsälä. 050 097 8206
varajäsen Jorma Simola, Lahti
Tiina Torckeli-Pitkäranta, Kemiö.
045 126 6286, varajäsen Leea Helkiö, Salo
Riikka Salokannel, Lahti. 044 231 2422
varajäsen Tuula Ruskeepää, Pornainen

Hannu Seppinen, Turku. 040 703 1244
varajäsen Tuula Agge, Parainen
Koiviston myyntituotteet Seija Jaakkola
041 3184614, seijam.jaakkola@saunalahti.fi
Koivisto-säätiö:
Hallituksen pj. Veli Sainio,
050 505 6676, veli.sainio@kolumbus.fi
Hallituksen varapj. Sari Piela,
050 431 2564, sari.piela@gmail.com.
Asiamies Anne Markkanen,
0400 687 717, Koivistosaaio@gmail.com

Serkkuja Johanneksen, Koiviston ja Kuolemajärven pitäjissä

Hannu Seppinen

Sukututkimuksen ja koivistolaisten sukujen asiantuntija Hannu Seppinen on kirjoittanut juttusarjan tutuista suvuista ja sukututkimuksesta. Tässä ensimmäinen artikkeli.

Vuosien 1700-1723 välisenä aikana Suuri Pohjan sota vähensi Johanneksen, Koiviston ja Kuolemajärven väestöä rajulla kädellä. Jo sitä ennen tiloja oli tyhjentynyt suurten nälkävuosien aikana, vuosina 1695-1697.

Nälkävuosina Koiviston ihmisistä kuoli 47 %, Johannekselaisista 41 %. Koiviston väestö oli vähentynyt 3000 ihmisestä 403 ihmiseen vuosien 1695-1723 välisenä aikana. Koko Kannaksen pitäjien väestömäärä oli vähentynyt reilusti alle puoleen alle 30 vuodessa. Sen aikaisen järjestelmän mukaan autiotilan sai ottaa haltuunsa ilman korvausta, kunhan sai hankittua kaksi takaaajaa ja sitoutui maksamaan tilan verot.

Sodan jälkeen näissä kolmessa pitäjässä oli satoja tyhjiä tiloja ilman omistajaa. v.1723 jälkeen alkoi suuri muuttoliike. Mistä uudisasukkaat tulivat näihin kolmeen pitäjään? Se on varmaa, että näiden kolmen pitäjän välinen keskinäinen muuttoliike oli vähäistä, koska ne kaikki olivat kärsineet sodassa suuresti. Väestöluettelot ja henkikirjat eivät mainitse, mistä uudisasukkaat tulivat.

Sukunimet pitäjakohtaisia

Suuri osa sukunimistä on pitäjakohtaisia, siksi eri pitäjien sukunimiä vertaamalla, voi saada jonkinlaisen näkemyksen tulosuunnista. Inkerinmaalla esiintyy jonkin verran samoja sukunimiä, kuin näissä kolmessa pitäjässä. Toisaalta sota kohteli Inkerinmaata vielä kovemmin kuin Kannaksen pitäjiä, sieltä ei riittänyt ihmisiä lähemmäksi.

Ilmeisesti nämä suvut ja sukunimet siirtyivät Inkeriin jo 1600-luvulla, sen ollessa Ruotsin valtakunnan alaisuudessa. Myös Kymenlaakson suunnalla Virolahdi, Vehkalahti Sippola ja Säkkijärvi, näyttää asuvan saman sukunimen omaavia ihmisiä kuin näissä kolmessa pitäjässä.

Tuliko tältä suunnalta uusia asukkaita tyhjiille tiloille 1720- ja 1730-luvuilla, se on vielä selvittämättä, vai siirtyikö pakolaisia 1710-luvulla tähän suuntaan Kan-

nakselta, sekin on mahdollista.

Väestö kasvoi 1723 - 1754 välisenä aikana yli kolminkertaiseksi. Vuosilta 1723 ja 1754 on luotettavat väestöluettelot kaikista ihmisistä. Koivistolla väestö kasvoi eniten eli 5,4-kertaiseksi, Johanneksessa 4.6-kertaiseksi ja Kuolemajärvellä 3,4-kertaiseksi. Pelkästään syntyvyys ei selitä näin suurta väestölisäystä vaan tarvittiin myös muuttoliikettä.

Eri väestökatastrofioiden suhteellinen merkitys koko Suomessa eri väestökriisien aikana, 30-vuotisessa ja Pohjan sodassa on mainittu vain kaatuneet sotilaat. Muissa kriiseissä kuolleiden osuus koko väestöstä. v.1618-1648 30-v. sota 10 % v. 1695-1697 nälänhätä 20 % v. 1700-1723 Pohjan sota 11 % v. 1866-1867 nälänhätä 15 % v. 1918 sisällissota 1,2 % v. 1939-1945 2. maailmansota 2,6 %

Puoliso omasta tai naapurikylästä

10 km sääntö on pääsääntö, silloin kun etsittiin aviopuolisoa 1600-1800-luvuilla Kannaksella. Aviopuoliso haettiin omasta tai naapurikylästä. Sukunimeä käytettiin Karjalassa, mutta sen pysyvyydessä oli suuria pitäjakohtaisia eroja. Sukunimi merkittiin kirkon ylläpitämiin väestöluetteloihin Kuolemajärvellä, muttei Johanneksessa eikä Koivistolla.

1600-luvulla tilan haltuunottaja useimmiten otti tilan vanhan nimen sukunimekseen, muttei aina. Sukunimet olivat olemassa, muttei niitä juuri näkynyt muissa dokumenteissa kuin oikeuden pöytäkirjoissa. Koivistolla oli pääsääntönä se, että taloon tullut kotivävy tai yhtiömies ottivat talossa käytössä olleen sukunimen itselleen, sukunimi vaihtui.

Näin ei ollut Johanneksessa eikä Kuolemajärvellä, näissä pitäjissä pääsääntönä oli, että oma sukunimi säilyi. Vaikka suuri osa naimakaupoista tehtiinkin oman pitäjän sisällä, niin erityisesti 1800-luvulla alkoi myös naapuripitäjien aviopuolisoehdokkaat houkutellessa entistä enemmän. Johannekselaiset hakivat aviopuolison useammin Kuolemajärveltä kuin Koivistolta. Myös Viipurin maaseurakunnan kylistä löytyi aviopuolisoita.

Suvun jäseniä muutti naapuriin

Ainakin seuraavilla suvuilla muuttoliikettä naapuripitäjiin tapahtui: Jaakko **Airikka** muutti v. 1699 Jo-

”Tässä olisi varmaankin vanhin minulla oleva kuva Lenkkerin perheestä, jossa on mukana myös Johan Aleksanterinpka Peusa (10.7.1860 - 18.11.1940). Kuva on otettu 1880-luvulla ja se on Johan (Juho) Peusan ja Eva Joonaantr Lenkkerin (4.2.1865 - 23.5.1932) kihlajaiskuva. Edessä istumassa ovat Evan vanhemmat Joonas Erikinpka Lenkkeri (8.8.1838 - 3.7.1904) ja vaimonsa Maria Hiobintr Ilmasti/Eskola (24.4.1843 - 6.10.1913). Takana vasemmalla seisomassa on Evan vanhin veli Gabriel Joonaanpka Lenkkeri (27.12.1868 - 18.9.1935).” Jaakko ja Pertti Lenkkeri

10 km sääntö on pääsääntö, silloin kun etsittiin aviopuolisoa 1600-1800-luvuilla Kannaksella.

hannekseen Koiviston Vatnuorista. jo v. 1566 Airikan suku esiintyi Vatnuorissa. Antti Airikka on v. 1723 väestöluettelossa Airikan talossa Vatnuorissa, ilmeisesti Antti otti talon nimen Airikka itselleen ja oli alun perin jotain muuta sukua. Alkuperäinen Airikan suku säilyi vain Johanneksessa.

Kaijanen sukua oli Johanneksessa v. 1738 Kaijalassa, he olivat mahdollisesti Kaijalan kylän alkuperäisten Kaijasten sukua. Yksi Eskil Kaijasten pojista muutti Koivistolle, mutta se sukuhaara sammui Kaijasten nimisenä 1800-luvun alkuun mennessä, poikien vaihtaessa sukunimensä, kun he menivät kotivävyiksi. Kuolemajärvellä esiintyi Kaijasia Hatjalahden kylässä ainakin jo v. 1754 väestöluettelossa. Sukuyhteys näiden kahden Kaijasten suvun välillä ei ole vielä selvinnyt, muualla Karjalassa ei ole ollut Kaijasia.

Karvanen suku muutti Keski-Karjalasta Härkälään v. 1676 Karvalan taloon. toinen Yrjön pojista muutti Johannekseen v. 1698 nälkävuosien jälkeen ja toinen veli jäi kotitalolle, jossa tytär jatkoi sukua ja Karvanen sukunimi säilyi. Kuolemajärven Karvaset tulivat Uudeltakirkolta ja Johanneksesta.

Koli-sukuja asui 1700-luvun

alussa Johanneksessa, Koivistolla ja Kuolemajärvellä, mahdollinen sukuyhteys ei ole vielä selvinnyt.

Kurki suku oli jo 1543 Kurkelassa Kurjen tilalla Koivistolla, osa suvusta muutti Johannekseen Kivitokeeseen, tämä sukuhaara esiintyi vielä 1732 siellä. Kurjet levittäytyivät myös Revonsaareen Johannekseen 1802, säilyttäen Kurki sukunimensä.

Lenkkeri, Hannu Lenkkeri asui jo 1556 Koskijärvellä. pojanpojat, veljekset Martti ja Heikki Lenkkeri muuttivat Humaljoelle Koivistolle Johanneksen Koskijärven kylästä v. 1635. Kolmas veli Nutti jäi Koskijärvelle. Lenkkerin talo oli Johanneksessa, jossa asui Lenkkeri sukunimen käyttäjiä, yhteys tähän sukuun ei ole vielä selvillä.

Maisalan talo sai asukkaat Johanneksesta, kun pappilan renki Vilppo muutti Vatnuoriin Maisalan taloon. Vilpon alkuperäinen sukunimi ei selviä henki-ym. kirjoista, jälkeläiset käyttivät **Maisala** sukunimeä talon nimen mukaan.

Hiiri suku asui Johanneksessa, Tapani Kontto meni isännäksi Hiiren taloon ja vaihtoi sukunimensä. Tapanin poika Erkki muutti kuolemajärvelle, sukunimi muuttui Hiiroseksi. Johanneksen

haarasta Tapanin pojanpojan poika Aapraham muutti Koivistolle v. 1855. Koivistolla oli jo v. 1629 Hiiren suku, yhteys Johannekseen ei ole vielä selvinnyt.

Ilmasti, Pietari Ilmasti asui Ilmastin kylässä Koivistolla v. 1744, hän meni vävyksi Ilmastin taloon, Pietarin poika Antti Ilmasti muutti vävyksi Kuolemajärvelle v. 1790. Antin pojanpoika Sakari muutti Johannekseen v. 1848, Johanneksen haarasta muutti 1900-luvulla Juho Ilmasti Mannonlaan Koivistolle. Hän palasi esi-isänsä maille. Ilmasti suku oli Koivistolla jo ainakin v. 1638.

Junninen suku esiintyy v. 1673 alkaen Koivistolla ja v. 1723 alkaen Kuolemajärvellä, ovatko suvut samaa sukua, ei ole vielä selvinnyt, **Kilkki** Mikko Kilkki asui vävynä Ratian talossa v. 1762, koivistolaisen tavan vastaisesti hän säilytti sukunimensä. Mikon poika Elias muutti Kuolemajärvelle n. v. 1785. Kuolemajärveltä sukua muutti myös Uudellekirkolle. Kilkkit tulivat mahdollisesti Muolaasta Koivistolle.

Malkki, Heikki Malkki oli rajaratsastajana/tullimiehenä Johanneksessa 1700-luvun lopulla, perhe muutti Koivistolle, josta osa sukua muutti Kuolemajärvelle.

Kuva Partialassa asuneiden Aleksander Abramipoika Pukin ja vaimonsa Helena Kustaantytär Pukin (os Peltonen) tyttäristä. Tyttäret vasemmalta Siviä Elina Seppinen, Hilja Sofia Pukki (isoäitini) ja Lempi Anni Rokka. Seisomassa aviomiehet Anton Joonanpoika Seppinen ja Julius Kristiaanipoika Rokka.

Valistunut arvaus kuvanottoajasta on kevät/ alkukesä 1914 sillä Siviän ja Antonin esikoinen on syntynyt elokuussa 1914, Lempi ja Julius vihitty huhtikuussa 1914. Kuvan ottajasta/kuvaamosta ei ole tietoa, kuvan takana vain postikorttipainatus.

Olen myös Porkkan sukua, äitini, Ester os Porkka asui Keskisaarella 20- ja 30-luvuilla mutta suku on Lavansaaresta ja Suursaaresta, äidinäiti Tytärsaaresta. Kuvia on niin vähän kaikista suvuista, sitä arvokkaampia sitten nämä harvat!
Helena Rinne

Tässä valokuva Konstanti Oravan (s.10.7.1878) ja Iita Oravan (s.26.9.1883) os. Peippo. He ovat Humaljoelta ja äitini äidin vanhemmat. Pia Miinalainen

Mellanen suku tuli Koivistolle v. 1728, veljekset Erkki ja Martti Mellanen ottivat Patalassa olevan talon haltuunsa. suurin osa suvusta muutti Johannekseen, olikohan suku alunperinkin Johanneksesta? Kuolemajärvellä asui myös Mellanen suku, mutta sen tulosuunta oli Uudeltakirkolta.

Orava suku tuli Viipurin msrk:sta Jyttilän kylästä Johannekseen ja sieltä edelleen Koivistolle Humaljoen kylään. Johanneksessa asui toinenkin Orava suku Kaislahden kylässä, näiden kahden Oravien sukulaisuus ei ole vielä selvinnyt.

Peussa Matti Peussa oli jo 1575 Peussan talossa. **tämä suku sammui 1706.** Tuomas Tahvananpoika oli jo 1629 Makslahdesa, se oli 1600-luvulla Koiviston suurin suku, sen hallussa oli kolme eri verotaloa, Johannekseen ja Kuolemajärvelle muutti Koivistolta Peussa nimisiä, mutta he olivat Peussan talon yhtiömiehen jälkeläisiä, hän ei ollut miespuolinen Peussan suvun jälkeläinen.

Pukki suku oli jo v. 1676 henkirjassa Johanneksessa Revonsaarella, osa suvusta käytti myöhemmin Reponen sukunimeä, Matti Pukki muutti 1770-luvulla Koivistolla Vatnuoriin säilyttäen sukunimensä. Pötsi suku asui Koivistolla jo 1600-luvulla, Johannekseen muutti Yrjö Yrjönpoika n. v. 1770, hän oli vävynä Pötsin talossa Humaljoella ja sai Pötsi sukunimen vaimoltaan, **Rapeli** suku asui Johanneksessa Revonsaarella Rapelin talossa, Koivistolla Hyttölän kylässä oli Rapelin talo 1700-luvul-

la, Yrjö Eliaksenpoika tuli v. 1723 Koivistolle Matikan taloon, myöhemmin Rapelin taloon, mutta jälkeläiset käyttivät Piela sukunimeä. Elias Matinpoika Rapeli asui v. 1701-1708 Revonsaarella Rapelin tilalla, melko varmasti Poika Yrjö muutti Koivistolle ja omaksui Piela sukunimen.

Roininen sukuja on useita Karjalassa, mutta Kuolemajärven Roiniset ovat kaikki Joonas Roinisen jälkeläisiä. Joonas muutti Johanneksesta Kuolemajärvelle v. 1798.

Ratia suvut olivat Koivistolla 1585 ja Kuolemajärvellä 1723, etunimien ja syntymäaikojen perusteella samaa sukua. henkir kirjojen mukaan ei löydy varmuutta asiaan.

Frisk/Riski suvun kantaisä Aapraham asui 1740-luvulla Koivistolla seppänä, hän muutti Uudellekirkolle v. 1747. Osa suvun jäsenistä muutti 1780-luvun lopulla Kuolemajärvelle. Vähitellen sukunimi muuttui Riskiksi molemmissa pitäjissä.

Rokka sukuja oli Koivistolla Humaljoella v. 1559 alkaen ja Johanneksessa jo v.1580 alkaen Rokkalassa, kuuluivatko he samaan sukuun? Johanneksesta Rokkat hävisivät myöhemmin. Simo Rokka muutti Humaljoelta 1890 Kuolemajärvelle, Rokka suku jatkui myös Kuolemajärvellä.

Sippo, Risto Matinpoika asui Humaljoella Känän talossa Koivistolla jo v. 1728, pojanpojan Simon sukunimeksi on mainittu Sippo v. 1773 Johanneksessa, 1629 ruodutusluettelossa Koivistolla mainittu jo sukunimi Sippo. Risto Pietarinpoika muutti Pent-

tilästä Humaljoelle ja ilmeisesti sukunimi muuttui Sipoksi, hänen tyttärensä ja kotivävy Samuel Juhaniinpojan pojanpojan poika Yrjö Sippo muutti Kuolemajärvelle 1800-luvun alussa, Kuolemajärven Sipot ovat hänen jälkeläisiään.

Skyttä suku saapui v. 1723 Johannekseen Viipurin msrk:sta, Joakim Skyttä muutti Koivistolle Savonniemelle v. 1867, **Stykki** sukuja on kaksi Kuolemajärvellä, toinen suku, Antti Stykki sahuri asui Juvan sahalla, hänen molemmat poikansa muuttivat 1800-luvun alussa Johannekseen Koskijärven sahalle, toinen Stykki suku oli jo v. 1754 Seivästön

kylässä, osa molempien sukujen jäsenistä käytti Tykki sukunimeä myöhemmin.

Tamminen Antti Nuutinpoika asui Johanneksessa Koskijärvellä sahurina, poika Sakarias muutti v. 1828 Kuolemajärvelle. Sakarin poika Kaapriel muutti Koivistolle Kotterlahteen v. 1834.

Tikka sukuja oli useita Johanneksessa, Koivistolla ja Kuolemajärvellä, mutta Heikki Tikan s. 1640 Johanneksessa, pojan Joonaksen pojat muuttivat Koivistolle Römpötin kylään v. 1759, Römpötin Tikat ovat veljesten jälkeläisiä, Joonaksen 3. pojan Eerikin poika Matti Eerikinpoika

Turun ja Ympäristön Koivistolaiset aloittivat syyskauden 20.9.2022

Turun kajuuttaillan nuorin osallistuja oli pikkumies Unto. Kuva Jorma Kallonen

Iloinen puheensorina täytti kajuutan, kun kesän jälkeen vaihdettiin vilkkaasti kuulumisia.

Eija Tuominen

Nuorin osallistuja oli tilaisuuteen äitinsä Saara Miiluniemen kanssa

saapunut kuuden viikon ikäinen Unto. Nuorimies otettiin vastaan taputuksin ja onnitteluin. Kesän

muutti v. 1765 Kuolemajärvelle Työppölän kylään.

Ukko suku esiintyy jo v. 1723 väestöluettelossa sekä Johanneksessa että Koivistolla, molempien sukujen kantaisät Matti ja Martti selvisivät sekä nälänhädästä että Pohjan sodasta, olivatko he alun perin samaa sukua? Se voi selvitä 1600-luvun lopun henkirjoista.

Wilpo/Reitti suku tuli Johanneksesta Knuutilan talosta, Mikko Wilpo tuli Koivistolle Hyttölän kylään Reitin taloon v. 1738, Mikon vaimon Marian mukana tuli myös 1. miehen Aaronin jälkeläiset, jotka omaksuivat Reitti sukunimen käyttöönsä.

Vyyryläinen sukuja oli Johanneksessa Rokkalan kylässä kolme, joita toistaiseksi en ole saanut liitettyä toisiinsa. Yksi suvuista muutti Kuolemajärvelle 1800-luvun alussa, Risto Vyyryläisen jälkeläisiä ei jäänyt Johannekseen. Kahden muunkin suvun jäsenet muuttivat Rokkalasta muihin Johanneksen kyliin.

Naisia naitiin yli pitäjärajojen, mutta olen käynyt läpi vain miesten muuttoa naapuripitäjiin, koska he yleensä myös veivät sukunimensä mukanaan. Monesta muustakin suvusta on muuttanut miehiä naapuripitäjiin, mutta heidän miespuolisten jälkeläisten vähäisestä määrästä johtuen en ole kirjannut heitä.

Koivisto-juhlillekin Unto jo osallistui tosin äitinsä masussa.

Kahvittelun jälkeen oli vuorossa Erkki Hilskan ja Kimmo Samulin kokoama esitys aiheesta "Keitä olemme, mistä tulemme, mihin olemme menossa". Erkki ja Kimmo jatkavat 18.10. aiheella "Terveisiä amiraali Tokoilta".

Kokoonnumme Turussa joka kuukauden kolmas tiistai klo 17 Turun Karjalatalon Kajuutassa. Joulukuussa vietämme joulujuhlaa Karjalatalon yläkerrassa 4.12. klo 14 alkaen.

Tervetuloa myös uudet jäsenet osallistumaan toimintaamme!

...Koiviston vanhat hautamerkit

jatkuu sivulta 1

Keruuarkin Karppinen laittoi kirjoituspöytänsä pohjapaperin alle, odottamaan puumerkkien siirtämistä luonnollisessa koossa puulevyille. Pöytä ja pöytälaatikko sisältöineen joutui kuitenkin saman kohtalon omaksi kuin koko Karjalan Kannas omaisuuksineen, jota insinööri Karppinen oli alun perin tullut saattamaan puolustus-kuntoiseksi.

Suomen hautausmaiden historia -kirjassa, joka ilmestyi v. 1945, Ilmari Virkkala kertoo myös Koiviston vanhoista hautamerkeistä seuraavaa:

Kansanomaiset hautojen merkintä.

Koiviston hautausmaalla kukoisti vielä rikas merkkikieli keväällä 1938, jolloin myös tähän kyselyyn liitetyt hautamerkkikuvat on piirretty. Hautamerkkeihin liittyvän kuvakielen tulkitsijana oli Koiviston haudankaivaja Mikko Rossi, joka oli ollut toimessaan 30 vuotta isänsä jälkeen. Isä oli ollut ”ristimestari” ja oli ryhtynyt haudankaivajan ammattiin v. 1866.

Virkkala kirjoittaa myös: Kun mistään muualta maailmasta ei tällaista merkkikieltä näin pitkälle kehitettyä tunneta ja se on herättänyt huomiota ulkomailla, sattui tiedon tallentaminen oikeaan aikaan, sillä sota tuhosi alkuperäiset merkit. Kuvat ovat poimittu tuhansien joukosta tyyppinsä kauneimpina edustajina.

Katettu risti yksinkertaisesti suojaa puuristin päitä lahoamiselta. Katto ei merkitse kotia tai taloa, vaan se on naisen päähine. Katettua ristiä ei koskaan pystytetty miehen haudalle. Apostoli Paavalin mukaan nainen ei saanut pyhissä paikoissa eikä ruokapöydässä esiintyä ilman päähinettä.

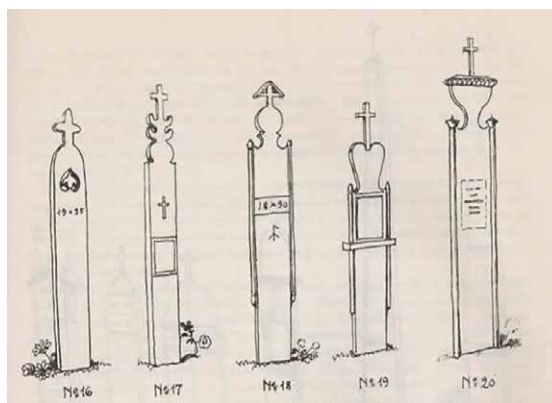
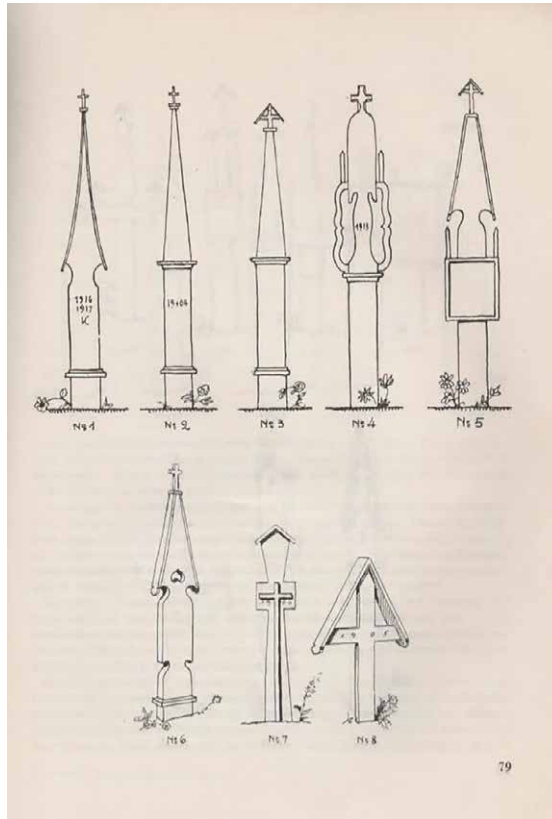
Koivistolaiset ovat kehittäneet hautamerkin katosta eli päähineestä mitä erikoisempia muotoja ilmaistakseen sillä vainajan iän noin viiden vuoden tarkkuudella.

Merkeissä on vain harvoissa tapauksissa muuta kuin kuolinvuosi, joskus talon puumerkki tai vainajan nimikirjaimet, mutta usein ei mitään. Kuitenkin voi merkkikielen tuntija patsaan ulkomuodosta, tyylistä sanoa, mistä kylästä ja mistä suvusta vainaja on peräisin.

Piirroksat nro 1, 2 ja 3 (kts. hautamerkkikuvasta) edustavat samaa tyyppiä, ne kuvaavat kirkkoa. Rakennus on kolminivelinen: sokkeli, rakennus ja katon harja. Ensimmäinen on alle 5-vuotiaan tyttölapsen ja vuosiluvuista näkyväkin, ettei ikä ole kuin yksi vuosi. Harjan joustava viiva ja kevyt kuusipäreeistä vuoltu katto kuvaavat lapsen herkkyyttä ja huolettomuutta. Toinen on alle 5-vuotiaan pojan merkki ja kolmas alle 15-vuotiaan tytön. Hilka on noussut jo ristin päälle.

Jos vainaja on kuollut rippikouluikäisenä, kuuluvat hänen hautamerkkiinsä kynttilät, kuva nro 4 on rippikoulupojan merkki, nro 5 rippikoulutyön, jälkimmäinen kylästä, jonka tyyppinä (tunnuksena) on kaksinkertainen katos. Nro 6 on nuorena kuolleen vaimon, nro 7 vanhan naisen ja nro 8 vanhan eläkemummon merkki. Nro 7 kuvaa ristiin nojautuvaa voimakkaasti tyylieltyä ihmisolentoa. Merkin mataluus taas kuvaa vainajan ikää ja vanhuuden painamaa olemusta, mikä ilmenee erikoisesti kuvassa nro 8.

Kolme ristiä samassa merkissä eivät Koivistolla merkinneet sitä, että haudassa olisi kolme vainajaa, vaan merkin alla nukkuvan varallisuutta. Niinpä ovat nro:t 9 ja 10 varakkaitten talojen poikia, nro:t 11 ja 12 samoin tyttöjä, nro

Koiviston hautausmaan hautamerkkejä vuodelta 1938, kuvat Virkkalan kirjasta.

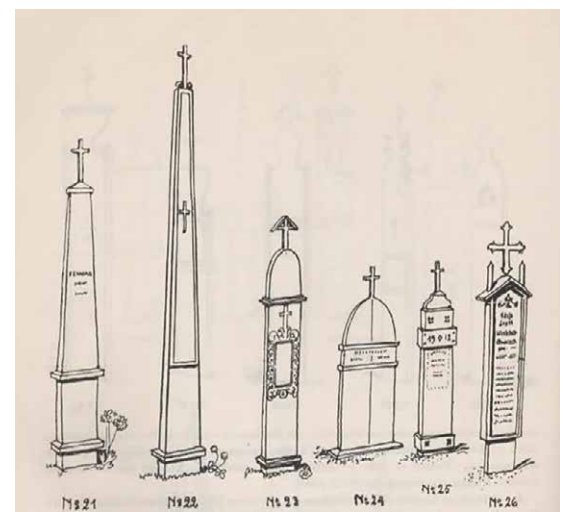
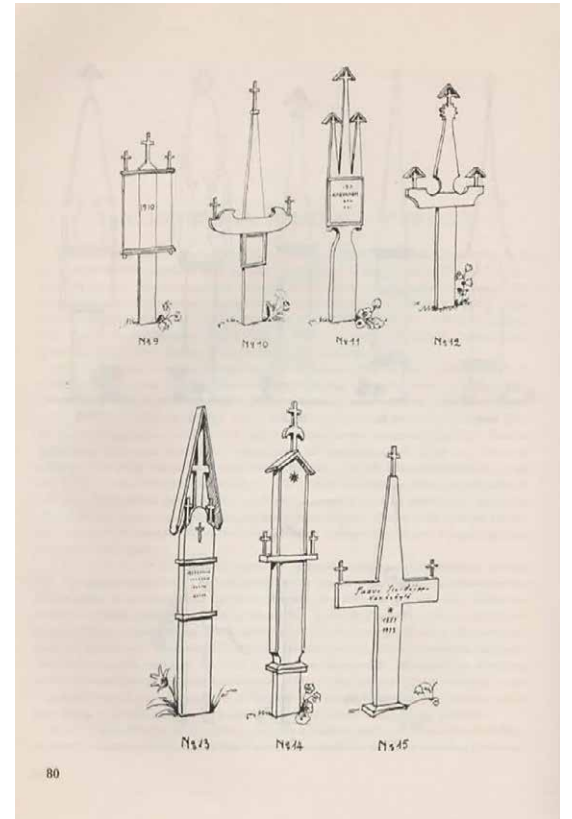
13 vanha emäntä, nro 14 nuori emäntä ja nro 15 vanha isäntä. Muualla maassamme kaksois- ja kolmoisristit vastaavat 2:n ja 3:n hengen hautaa.

Merkkien kuvakielestä: Nro:ssa 14 ei ylimmän ristin varressa oleva kuvio esitä puolikuuta vaan ylöspäin lentävää kyyhkystä. Samoin on

kyyhkynen sydämessä nuoren miehen merkissä nro 16. Seuraavassa on auringosta kasvava elämänpuu, joka päättyy ristiin. Nro:ssa 18 nuoren tytön merkissä on aurinko ja muresauvat, muresauvat ja sydän seuraavassa ja sitä seuraavassa muresauvat ja kalkki.

Nro 21 on ristimestari Kää-

riälän valmistama tyyppi. Nro 22 on Koiviston Tiurinsaaren erikoistyyppi, hyvin korkea ja kaksinivelinen. Nro:t 23, 24, 25, 26 ovat ristimestari Rossin käsialaa, joihin hän on sovittanut kotiseutunsa Pohjanmaan vaikutteita ja joihin koivistolainen merkkikieli on tilaajien toivomuksesta sovitettu.

Mie tiijän

Martti Piela

Ko Marski täytti 75 vuotta jatko-sova ajan, maailmal heräti huomiota, et Kolmanne Valtakunna päämies tul tappaamma Suome armeija johtajaa, kenel yllätysviera saapumine aiheutti peili ees harjottelluu, et hää oppis ystävällisestä hymyilemää vieraa tevetulleeks junavaunuhehen toivottaessaa. Vaunus mie arvaan tarjottii onneks varmast juotavaa - lieks olt konjakki. Sotapoiki aatelle ol kuiteskii täytynt keksii kokonaa uus juoma, 38-rosentista ”Leikattuu konjakki” (mitä ei kylläkää olt aateltu

natsijohtaja vierailu juhlimiseks kumota kurkust alas, vaa yksiker-tasest Marski synttärei kunniaks.)

Porvoos ensmäsi Koivisto-juhlii 1949 juhlapuhujaks kutsutu karjalaine maaviljelijä Virolaise Jussi ei vissii juont sillo kummakaa tapahtuma kunniaks, ko hänel ei olt tapan juuvva muuta ko luonno juomii - Jussiko ol maitomie-hii. (Hää ol nii periaattee mies, et pellolt tullessaaki suostu riisumaa saviset saappahaan vast ko vaimo sitä vaati.) Mut tulha sit aika, millo hää lupas ratketa juomaa - jos Karjala saahaa takasii. Mie oon käynt pari-kolmekii kertaa nyky-ses Hyrsylä mutkas, ja siel Airal ol näytil täysinäine viinaputeli - ei olt Virolaise Jussi kallistunt ”vanhoil

päivillää” ryyppäämmä. Siks häne kuntoon kestikii kaikist pitempää Arkatia mäel kaikist kauvemmi, enneko vast Kokoomukse Ike Karna-nerva hänet syrjäytti sitkeyvves.

2) Se toine karjalaine politiikko ja maaviljelijä ol syntynt joulu-kuu alus 1892 Muolaas ja omisti myöhemmi sit maatila Sääksmä-elkii. No sehä ol Eemil Wiktori Luukka, kuka toimi kolmes eri hallitukses millo sisä-, millo maatalousministeri postil Sukselaise, Mieltuse ja Paasikive hallituksis.

3) Kolmas karjalaine politiikko Sirkka-Pekka-&Mie -puoluee perustaja ja johtaja ja evakkoi asut-tamise paris ansiokkaast työsken-nelt lakimies, tullineuvos ja kansae-tustaja, Kekkose viime-se hallitukse

minister ol ilmestynt maailmaa raja takan hääkii, Jaakkimas Vennanteri perreesee - Veikko Eemil Aleksan-ter Vennamo - vuotta enne II maailmasova syttymist,

4) - 5) Puolesvälis viime vuos-sattaa yli puolet siirtokarjalaisist ol asettunt kolme suurimma lääni - Uuvelmaa, Turu ja Pori ja Häme-läänii aluel. Evakkoi asuttamiseksi sääjety vuuvve 1945 Maahan-kitalai mukkaa pakkolunastettii taik ostettii vapaachtosil kaupoil vuuvve 1944 hinnoil melkee kol-me miljoonaa hehtaarii maata. Pääminister Pasikive vaatimuksest ruotsinkieliset maaomistajat sääs-tyit suurelt osi pakkolunastuksilt, mikä ties tääl Porvoo seuvulkii suurii tilloi pysymise suurin. (Nii

Paasikivi ko Rytikii olliit sova ai-kanki sitä mieltä, et ei karjalaisii ois pitänt lähteekä mihikää koistaan, vaa pyssyy kotonnaa ja jäähä oot-tamaa, et neuvostotankit ois tulleet pelastammaa höijjät turvaa Sipe-rii.) Maanhankintalai seurauksen Suomee raivattii uutta viljelysmaa-ta yli 250 000 ha. Suomest tul sen lai seurauksen pientilavaltaine maa, ko perustetut tilat olliit pienepuo-lisii. Viljelystiloi (noi 30 000 tilla) peltoala oli 6–15 ha ja asuntovilje-lystiloi (noi 15 000 tilaa) peltoala ol vaa 2–6 hehtaarii.

Näitä tietoi mie oon joutunt keräilemää Suome Kuvalehest, Leena Rossi eepoksest Koivisto-laiset evakos ja Suome historia Pikkujätiläisest.

Karjalaispoika juurtunut Askolaan

Saga Simelius-Nieminen on toimittanut kirjan evakkomatalla Pulsan asemalla syntyneen Teemu T.T. Kurjen vaiheista.

Teemu itse kertoo tarpeestaan kirjata omat muistonsa ja elämän aikaiset tapahtumat vanhempinsa vihkimisestä aina Askolaan päätymiseen ja elämään siellä. Teemu Kurjen muistaman lisäksi, kirjaan on dokumentoitu myös hänen vanhempiansa ja läheistensä kirjeitä. Eeva-siskon ja tämän puolison tarinat antavat taustakuva myös Teemun elämäntarinan koukeroihin.

30.11.1939 alkanut talvisota ajoi Lyyli Kurjen lapsineen evakkomatalle Koiviston Kurkelan

kylästä. Vain viikon päästä, itsenäisyyspäivänä 6.12.1939 syntyi Pulsan asemalla poika, Teemu Kurki. Yli 80-vuotta myöhemmin Kurki kertoo elämästään. Askolaan hän on juurtunut niin, ettei tahtoisi takaisin kotiseudulle, vaikka mahdollisuus olisi tarjoutunutkin. Koivistolla hän kuitenkin vietti lapsuudestaan vuodet 1942-1944 ja on sittemmin palannut kotiseuturekillä lapsuusmaisemiin.

Itse evakkomatkaa Teemu ei luonnollisestikaan muista, mutta

kirjassa on muutamia hänen vanhempiansa kirjeitä, joiden sisältö kuvaa hyvin tunnelmia ja tapahtumia vuosina 1939-1944 Koivistolta lähdöstä ja sinne paluusta ja taas evakkoon lähdöstä. Toisen evakkomatkan jälkeen Lyyli ja Toivo Kurjen perhe joutuu kiertämään eri paikkakunnilla Suomessa ennen kuin he saavat pysyvän asuinpaikan Askolassa.

Teemu vietti nuoruutensa Askolassa, ensin pienessä Nalkilan kylässä ja sitten Onkimaan kylässä. Näiltä ajoilta hän kertoo

etenkin mäenlaskuharrastuksestaan. Myöhemmin on kuvauksia tanssilava-ajoista ja arkielämästä maatalous- ja metsätöissä. Teemu myös kuvaa herkästi vanhempiansa menettämisen aiheuttamia tunnelmia.

88 sivuinen kirja on ilmestynyt 30.9 ja sitä voi tilata hintaan on 20 € +13 € toimituskulut.

Tilaukset: Matti Laaksonen, puh. 050 571 3191 tai emlaaksonen@gmail.com.

Teemu Koivistolla vuonna 1992, kirkko taustalla.

Rantatie meren rannalle luo uutta toivoa tulevalle. Teemun vaeltavat muistikuvat menneestä. Tätä polkua pitkin Teemu kulki 3-4 -vuotiaan rannan laiturille, josta putosi alas ja oli hukkuu, ellei uimataidoton äitinsä olisi rohkeasti mennyt veteen.

Hei, Nimeni on Tatjana.

Minä asun Yhdysvalloissa. Isoisäni on Väinö Junninen Keskisaaresta (Piisaari). Valitettavasti en tiedä hänestä paljoa. Äitini Zoya (nyt 86-vuotias) näki isänsä viimeksi ollessaan 4-vuotias.

Päätimme saada hänestä lisätietoa. Se ei ensin onnistunut koska tiesimme hänestä vain hyvin vähän: hänen nimensä ja että hän on Suomesta. En edes tiennyt kuinka hänen sukunimensä kirjoitetaan. DNA-testin ja Kai Ruottin, Raya Vachonin sekä Minna ja Thomas Taussin avulla pystyimme paljastamaan isoisäni tarinan.

Väinö Junninen oli Tuomas Junsen ja Regina Junnisen (Manninen) vanhin lapsi. Hän syntyi Keskisaaresta 13.1.1900. Hänellä oli 4 sisarusta.

Vuonna 1918 hän muutti Keskisaaresta Virolahteen. Vuonna 1918 hänet pidätettiin, mutta myöhemmin hänet vapautettiin ja lähetettiin kotiin. Nämä tiedot löytyvät Suomen arkistosta. Se oli hyvin hämmen-

tävää aikaa, sisällissota. Jotenkin hän päätyi Venäjälle. En ole varma, kuinka ja milloin.

Toukokuussa 1929 hän meni naimisiin isoäitini Evdokiyan kanssa. Heillä oli kolme tyttöä Roza (1930-2012), Zoya (1936) ja Vera (1938-1940?) Isoäiti kertoi, että Väinö oli erittäin älykäs mies ja osasi lukea ja kirjoittaa sujuvasti suomea ja venäjää ja oli muiden arvostama. He asuivat aiemmin Rzhevin alueella Venäjällä. Isoäitini kertoi myös, että hän koki nostalgiaa ja halusi aina viedä perheensä takaisin Koivusaareen. Valitettavasti hänen unelmansa eivät koskaan toteutuneet. Vuosina 1939-1940 hänet värvättiin ja lähetettiin Viipurin alueelle. Tuolloin monet suomalaiset ja karjalaiset vietiin pois. Äitini muistaa, että hän piti häntä sylissä ja lupasi palata pian ja tuoda hänelle kauniin nukun. Mutta se oli viimeinen kerta, kun he näkivät hänet. Hän katosi jälkiä jättämättä. Aluksi he saivat kirjeitä ja Väinö kuvaili tilaansa sietämättömäksi: nälkä ja kylmä.

Emme tiedä mitä tapahtui. Luultavasti,

kuten monet muutkin, kuolivat nälkään tai ammuttiin. Valitettavasti kaikki hänen kirjeensä ja kuvansa tuhoutuivat toisen maailmansodan aikana. Ainoa kuva meillä on vuodelta 1937(?).

Yritin löytää hänestä tietoa Venäjän arkistoista, mutta tuloksetta. Mutta perheemme oli niin helpottunut, kun tiesimme juuremme ja mistä Väinömmen on kotoisin.

Saimme tietää, että Väinön nuorimmalta siskolla Impillä oli poika. Hänen leskensä lähetti meille kuvia Impistä ja Toimi-veljestä. Väinön sisko Impi näytti täsmälleen samalta kuin tätini Roza. On hämmästyttävää kuinka vahvoja nämä geenit ovat!

Kolme vuotta sitten vein poikani ja mieheni Koivistolle ja pääsin jopa käymään Piisaaresta! Se mullisti mieleni. Siinä on minun tarinani!

Kiitos!
Tatjana

Kuvassa Väinö ja Evdokiya.

Hello, My name is Tatyana.

I live in USA. My grandfather Väinö Junninen from Keskisaari (Piisaari). Sadly, I do not know much about him. My mother Zoya (86 years old now) saw her father last time when she was 4 years old.

But we were determined to find out

more about him. But we could not get any information since we knew very little: his name and that he is from Finland. I did not even know how correctly spell his last name. But thanks to DNA test and help of Kai Ruotti, Raya Vachon and Minna and Thomas Taussi we were able to unfold my

grandfather story.

Väinö Junninen was the oldest child of Tuomas Junninen and Regina Junninen (Manninen) born in Keskissari on January 13, 1900. He had 4 siblings.

In 1918 he moved from Keskissari to Virolahti. In 1918 he was arrested but later

released and sent home. We find this info in Finnish archive. It was very confusing time, civil war. Somehow he ended up in Russia. I am not sure how and when he got there.

In May 1929, he married my grandma Evdokiya...

Onnitteluit` ja muistamissii`

AKSELI SARA kirjoittanut ylioppilaaksi Tapiolan lukioista Espoosta.

Akselin Katri-mummon vanhemmat: Saima ja Teuvo Hilska Koiviston Härkälästä.

Muista ystävääsi ilmoituksella.

Tääl` tapahtuu

Lahden Koivistolaiset

Hapanlohkoo tarjolla 6.11.2022 klo 15.00 Luther-kirkolla, Vuorikatu 37, Lahti.

Mukaan voi tulla jo keittotalkoisiin oppimaan tämän koivistolaisen perinneruoan valmistusta.

KOIVISTON AUTO

www.koivistonauto.fi

Koivisto-tuotteita

Jouluksi suvulle ja ystäville

T-paita 20 €
Useita eri kokoja,
käytettäväksi myös
neuleen tai kaulus-
paidan alla.

Isännänviirit

Kolme eri kokoa.

Viisimetrinen	85 €
Nelimetrinen	75 €
Pienin 1,1 metriä	64 €

Pienin sopii veneeseen tai vaikka kesämökin kuistille.

Piirakkalapio 45 €
Koiviston logo -kaiverruksella.

Muistivihko 10 €

Tallenna vihkoon esim. parhaat leivonta- ja ruokareseptisi lastenlapsille.

Kannet laminoitu, koko A5, 50 sivua, ei viivoitusta.

Magneettimuistio 6 €

Koko 70 x 110 mm.

Koivisto-juhlilla ja tässä ilmoituksessa esitellyjä Koiviston juhlatekstiileitä ei tulla valmistamaan tilaustuotteina saataviksi tilauserien pienuuden ja yksittäistuotteiden korkean hinnan vuoksi. Kaikille ennakkotilajille asiasta on ilmoitettu suoraan.